

PELLE ERÖVRAREN – I NATURENS TJÄNST

Med bambu, uppfinningsrikedom och hållbarhetstänk har han erökrat Kajak-Sverige. Nu ska han bygga framtidens miljövänliga kajaker av sågspån, skräddarsydda i 3D-printer. Möt Pelle Stafshede, revolutionär med hjärtat i naturen.

TEXT OCH FOTO **ROGER BORGELID**

”SKULLE DEN INTE KÄNNAS BRA NÄR DEN ÄR FÄRDIG ÄR DET BARA ATT MALA NER DEN IGEN, GÖRA LITE ÄNDRINGAR I DATORN – OCH SEN PRINTA EN NY.”

Han har precis packat upp bamburören som han ska bygga ett nytt kajakställe av; han mättar och vinklar och känner ömsint på materialet. Då piper det till i mobilen, truckarna till hans nya satsning på longboards har kommit. Han ska också hämta upp stickers till den nya kajakmodellen.

Telefonen ringer oavbrutet, logistik inför den första klimatsmarta resan till Lofoten ska styras upp. I morse satte han ihop en reklambroschyr på 16 sidor inför båtmässan, ikväll fixar han layouten till veporna och kring midnatt kanske han får tid att packa inför morgondagens bilresa till fabriken i Polen, där han ska hämta upp 24 nya kajaker på släp.

Hysteriskt stressigt?

Nepp, bara en vanlig dag på jobbet för Pelle Stafshede.

Den 42-åriga värmlänningen från Hammarö har alltid många järn i elden och brinner för sin mission. Passion och innovation i en skön framgångsrik kombination. På kort tid har han blivit en av landets mest exponerade kajakprofiler och hans företag Melker Kayaks ett av de mest expansiva på marknaden. Och inom kort ska han sjösätta ett närmast ofattbart projekt som, om det går i lås, kommer att revolutionera hela kajakbranschen.

TYSTNADEN SA ALLT

På sätt och vis ett arbete som tog sin början i en strejk på 1980-talet.

Pelle var tio år när skolstrejken bröt ut i Sverige, men istället för att som de flesta kompisarna njuta av ett extra långt sommarlov byggde han en egen kiosk hemma på Svampstigen.

– Jag ville göra något kul av skolstrejken, så jag byggde ett skjul och köpte på mig en massa kexchoklad, berättar Pelle.

– Just då pågick en kampanj hos chokladtillverkaren; om man skickade in tre pappersomslag fick man tio kronor tillbaka. Så jag tog bort pappret och sålde dom bara i folie. Jag tog en krona mindre än affären per kaka, men tjänade tio på papprena och gjorde alltså en vinst på sju kronor för tre sålda.

Pelle ler åt minnet.

– Jag var nog entreprenör redan då.

Om entreprenören föddes i en skolstrejk, så skapades kajakbyggaren ur en talande tystnad.

Pelle hade under 15 års tid gjort karriär inom IT- och reklambranschen och kände sig trött på att allt handlade om tillväxt och pengar. Han hade

fått andra värderingar i livet, uppskattade mer genuina värden. Friluftslivet hade alltid varit en skön ventil i tillvaron, tänk om han på något sätt kunde jobba med det? Så gick tankarna den där sommaren för fyra år sedan.

ENORMA MÖJLIGHETER

Några veckor senare paddlade han med några kompisar i norska Geirangerfjorden. Under turen filmade han lite, mest för skojs skull. Men när han kom hem, fick han idén att skicka in filmen till företaget som producerade kajakerna som de hade paddlat i. Kanske skulle de vilja dela filmen på sociala medier?

Men Pelle fick inget svar. Han mejlade igen. Tystnad. Snart blev han så irriterad på att ingen återkopplade, att han skrev ett långt mejl där han undrade hur de värdesatte sina välsinnade kunder egentligen.

Återigen tystnad. Till slut ringde Pelle upp fabriken.

– Då fick jag förklarar för mig att de inte hade någon marknadsavdelning överhuvudtaget. Det var bara en fabrik som producerade kajaker. Duktiga hantverkare, men det fanns inget bakom produktionen – ingen filosofi, ingen marknadsföring, ingenting. Jag minns att jag tänkte; shit, här finns ju enorma möjligheter.

För Pelle var det tystnaden som sa allt, som talade om vad han skulle göra, vilken väg hans liv nu skulle ta. Här fanns ju utrymme för en ny aktör, för någon att göra kajaker med ett ”tänk” som Pelle uttrycker det – och som dessutom hade en helt egen arena att marknadsföra sig på.

EN HELT MAGISK FIBER

Med fötterna i reklambranschen och hjärtat i naturen blev valen sedan självklara.

– Jag visste direkt att jag ville bygga kajaker på ett helt nytt sätt, där miljö och hållbarhet var viktiga hörnstenar. Hela branschen hade flugit under radarn när det gäller miljötank, med skitiga fabriker och livsfarliga kemikalier. Jag skulle skapa ett kajakmärke med både snygg design och hållbarhetstänk, säger Pelle.

Ganska snart hittade han den givna och viktiga ingrediensen i framgångsreceptet – bambuträ.

– Bambu har en helt magisk fiber, säger Pelle lyriskt, och stryker fingrarna över de uppradade bamburörens blanka ytor.

– Bambun är stark, lätt och väl anpassad för

UT & NJUT

Hitta skönaste flytet. Pelle Stafshede tipsar om somriga, hållbara kajakture.

#IDAG

Varför gå på gym när du kan ta en kvällstur och möta solnedgången? Ta en enkel tur i ditt närområde, för min del blir det en runda till Hammarös sydspets.

#IHELGEN

Bohuskustens vatten, ljus, färger och dofter kan jag aldrig få nog av. Så en helgtur i Fjällbacka skärgård med siktet inställt på Väderöarna är en magisk upplevelse, lagom för en helg.

#DRÖMTUREN

Att hitta de där ”sweetspotsen” som smidigt går att nå med tåg – det är alla mina drömturer. Så just nu får jag väl svara Lofoten, det kommer att bli awesome!

att använda i kompositkonstruktioner, vilket gör kajakerna både lättare och stabilare. Det är ingen tillfällighet att bambu ofta används vid tillverkning av surfbrädor, till exempel. Sen är ju bambu extremt estetiskt tilltalande.

På Melkers kajakmodeller blir det främst synligt på däcket, som är helt eller delvis täckt av bambuträ, och skapar en genuin känsla och en vacker visuell upplevelse. Något företaget också redan uppmärksammats för. Ett år efter att den första kajaken gått i produktion nominerades modellen Ulvön till ett industridesignpris initierat av Svensk Form.

Men bambuns främsta egenskap är ändå miljömässig, menar Pelle.

– Bambu är ett helt förnyelsebart material. Den är också snabbväxande, kräver väldigt lite energi, har snabb återväxt – och gör att vi minskar användandet av plast till våra kajaker.

Pelle säger att bambubruket bara är ett första litet steg i utvecklingen. Nästa blir desto större.

Han är engagerad i ett projekt som heter The Wood Region, där man fått 15 miljoner kronor av Tillväxtverket för att ta vara på de värmländska skogarna på ett innovativt sätt. Pelles och Melkers del i projektet är att utforska hur man kan bygga kajaker av sågspån, skräddarsydda i en 3D-printer.

SPRITSA UT EN KAJAK

I korthet går det ut på att mala ner återvunnet trä ihop med plast i ett slags kvarn som sedan spottar ut blandningen i form av pellets. Sedan matar man 3D-printern med dessa, varpå roboten tolkar ritningen i datorn och spritsar ut en massa (tjock som spagetti) till formen av en kajak. På en timme!

Ju mer tid Pelle tillbringar ute i naturen, desto mer engagerad blir han i miljöfrågor. Genom att få fler att börja paddla och njuta av våra hav, sjöar och vattendrag hoppas han kunna ge lite extra skjuts åt den gröna vägen.

5
SNABBA

Om jag fick välja en alternativ karriär skulle jag ...

Som bandmedlem, skivbolagsägare och konsertarrangör hade jag en härlig tid för 20 år sedan, så att vara rockstar på riktigt verkar ju rätt fett.

Jag hittar min inspiration ...

Hos människor som vågar tänja gränser och bryta ny mark. Det kan vara inom allt från konst, design och musik till teknik och innovation.

I sommar längtar jag efter att ...

Få ställa mig på en longboard, Walter Mitty-cruisa nedför en slingrig väg från en topp i Lofoten - och sömlöst fortsätta äventyret ut på havet i en kajak.

Min största extravagans ...

Riktigt dyr och fin IPA (Indian Pale Ale), helst brygd på Amarillo-humle, som ger en otroligt fruktig och besk smak.

Jag är riktigt rädd för ...

Döden, faktiskt. Vi har så kort tid ändå på jorden och jag är rädd för att inte hinna göra, uppleva och älska tillräckligt. Det är väl därför jag lever i 180 knyck och har tusen grejer igång samtidigt.

Jag vet, det låter helt utopiskt och science fiction-artat. Och knappt ens när Pelle visar instruktionsfilmen i sin dator, när vi senare sätter oss för att fika på bryggan i Trumma småbåtshamn, kan jag riktigt begripa hur det går till.

Men en sak är säker. Om det här projektet slår väl ut, kommer det att revolutionera hela kajakbranschen. Både till kundens och naturens favör.

– En stor fördel är att vi helt kan anpassa kajakerna efter varje enskild kund. Med hjälp av en kroppsscanner kommer vi att kunna skraddarsy kajaken efter paddlarens mått, längd, vikt, önskemål och behov. Vi kan också ta hänsyn till sittkomfort, utrymme och kajakkontroll i den processen. Du får helt enkelt en kajak skapad bara för dig och endast dig. Skulle den ändå inte kännas bra när den är färdig är det bara att mala ner den igen, göra önskade ändringar i datorn – och sen printa en ny. Det är ju ändå så kort produktionstid, säger han.

DEN GRÖNA TRÅDEN

Men den riktigt omvälvande förtjänsten är alltså miljövinsten.

– Dels det uppenbara förstås; genom att tillverka kajaker av träfiber och spån som annars kanske skulle eldas upp, kan vi arbeta enligt ett kretsloppstänk utan att slita på naturen. Sen behöver vi inte heller som idag frakta skrymmande plastkajaker över halva jorden, som sen ska säljas billigt här. Med den här nya tekniken kan vi bygga kajakerna lokalt, av lokala råvaror. Vi behöver bara frakta råvaran.

Pelle berättar att projektet är i en utvecklingsfas och än så länge har de bara printat en testkajak i mindre skala, men allt ser lovande ut och förhoppningen är att nästa år kunna starta produktionen av riktiga kajaker.

– Det långsiktiga målet är att kunna arbeta helt utan miljöpåverkan. Att skapa en kajak som består av mer än 50 procent naturfiber och därmed klassas som naturprodukt.

Miljöengagemanget är en röd tråd i Pelles arbete. Vid sidan av kajakproduktionen driver han upplysningsprojektet Låt Östersjön leva, där han bland annat genomfört en stafettpaddling längs hela Sveriges kust, med strandhugg för skräpplockning. Han har också gjort paddlingar för att stötta Musikhjälpen och Pride.

LADDAR FÖR LOFOTEN

Och till sommaren är det premiär för Melker Kayaks första klimatsmarta äventyrsresa – en paddling genom Lofotens sagolika fjordar, i samarbete med vildmarkskocken Elle Nikishkova som driver Elles Utemat.

– Tanken är att vi ska leva av det vi kan hitta i naturen. Fisk och musslor som vi fångar själva, svamp, bär, frukter och ätbara rötter. Vi kommer också i förväg kontakta lokala jägare och bönder, för att få tag i ekologiska lokalproducerade

råvaror. Sen är det ju så häftigt att man kan få så magiska upplevelser i vår närhet, på en plats som vi kan ta taget till.

Vilka trådar vi än drar i, vilka frågor vi än luftar, landar Pelle hela tiden i hållbarhet och miljötänk. Jag undrar vad engagemanget kommer ifrån, varför miljön är en sådan hjärtefråga för honom.

– Det är inga konstigheter egentligen. Som för alla andra som vistas mycket i och älskar naturen, är det självklart för mig att ta hand om den. Jag tror vi alla måste lära oss att tänka mer cirkulärt. Vi har nått vägs ände när det gäller jordens resurser och klimatförändringar. Sen i ett längre perspektiv vill jag ju att mina barn och barnbarn ska få uppleva naturen på samma sätt som jag har förmånen att få göra.

Det handlar också om att inspirera och påverka, säger han.

– Som entreprenör har jag extra stor skyldighet att ta ansvar för hållbarhet, eftersom vi potentiellt gör större avtryck miljömässigt och har större möjlighet att göra skillnad.

GILLAR ATT HÄNGA

Det vore lätt att tro att Pelle Stafshede är ett slags superman – innovatör, designer, IT-expert, marknadsförare, föreläsare, entreprenör, guide och eventledare i en och samma person. Men Pelle bara skrattar avfärdande när jag säger det.

– Haha. Egentligen kan jag ju ingenting. Eller snarare; jag kan väl lite om mycket. Men är det något jag är bra på så är det att samla kunskap och nätverk av kompetens runt mig, att motivera och samla folk kring det jag gör och vill uträtta.

Efter att ha hängt med Pelle i ett par dagar, är det bara att skriva under på det. Jag har nog sällan träffat någon som är mer aktiv på sociala medier, som har så många projekt på gång, som är så driven och på i alla möjliga sammanhang. Han är extremt social och positiv.

UTE FAKTA

Pelle Stafshede

Ålder: 42

Bor: Hammarö, Värmland

Familj: Frun Madélene och barnen Klara, Albin, Wiggo och Svante.

Gör: Kajakentreprenör och visionär.

Aktuell: Anordnar i sommar sin första klimatsmarta paddlingsresa, till norska Lofoten – och planerar sjösättningen av sin första 3D-printade kajak.

– Jamen det är ju det sociala som är hela grejen, slår han fast. Det är det som är min drivkraft och som genomsyrar hela mitt liv – att man gör det tillsammans med andra.

Det är också så han vill profilera sitt varumärke, nu och i framtiden.

– Melker står för hållbarhet och innovation. Men också något som är mer än en kajak, något som är större än en produkt. Vi ska stå för en filosofi och en känsla, bidra till något positivt och samtidigt ha kul längs vägen. Vi ska vara som ett slags ”community”. Man ska vilja hänga med oss och vara en del av vår gemenskap. 🍷

Pelle tröttnade på att IT- och reklambranschen bara handlade om pengar. Han jobbar kanske inte mindre sedan han blev kajakentreprenör på heltid – men definitivt annorlunda.